

СТАНОВИЩЕ

**От професор доктор Момчил Любенов Георгиев
от Национална музикална академия „Проф. Панчо
Владигеров“**

професионално направление

8.3 „Музикално и танцово изкуство“

за придобиване на научната степен

„доктор“ по професионално направление

8.3 „Музикално и танцово изкуство“

кандидат Найден Владиславов Тодоров

**Тема на дисертацията: РАЗВИТИЕ НА СИМФОНИЧНИТЕ
ОРКЕСТРИ В БЪЛГАРИЯ. ИСТОРИЯ, ПРОБЛЕМИ ДНЕС
И ВЪЗМОЖНИ РЕШЕНИЯ**

**В изпълнение на заповед № 3-РК-281/2.7.2024 година на
Ректора на Нов български университет проф. д.н. Пламен
Дойнов**

Общественото и артистично присъствие и разпознаваемост, огромният музикално-изпълнителски и административен опит на докторанта със съответните постижения, са във от съмнение. Той е публично познат и признат в сферата на музикалното изкуство у нас и зад граница и поради това пропускам неговата биография и минавам направо към представената разработка. Като цяло в нея се съчетават личния опит от разнообразните му артистично-управленски превъплъщения със способността да се анализират, съпоставят и аргументираф и на теоретично ниво практическите дейности и наблюдения. При това с амбицията да се обхванат множество отправни точки – терминологични, исторически, административни, финансови, правни, репертоарни, регионални, международни и други аспекти на оркестровото дело, вкл. през призмата и примерите с историята, настоящето и бъдещето на Софийската фихармония.

Предложеният дисертационен труд очевидно е актуален и предизикателен с темата си, комбинира различни методики и подходи към проблематиката, уточнява дефиниции и предлага възможни решения. Положените събирателски усилия, ценните анализи и предложения са изложени във впечатляващите общо 246 страници, структуриран е във Въведение, четири глави и Заключение с множество подкрепящи примери в текста – 25 в табличен вид и 12 илюстративни факсимилета, артикулирани са приносите на разработката, има също и 351 пояснения под черта. Приложен е огромен списък на 11 страници с ползваната литература, сайтове и източници (на български, руски, полски, немски, испански и английски езици). В допълнителни 50 страници са приложени интервюта с диригентите Веселин Байчев, Пламен Джуров и Владимир Кираджиев и музиковеда Андрей Аврамов, както и нормативни и други документи, които също представляват важна част от труда. Авторефератът е в обем от 47 страници доста сбит текст, стегнато поднесени са многобройните опорни и съществени моменти на дисертацията, съответства на основните задачи, положения, изводи, препоръки и приносите.

Въведението обстоятелствено ни потапя в проблематиката, показва актуалността ѝ, отбелязва причините за интереса на автора към нея. Посочени и добре изяснени са **основната цел, задачи и методологията**. Още тук мога да кажа, че поставените задачи са изпълнени успешно. А те никак не са малко:

1. Да се постави теоретична основа на структурата и управлението на симфоничните оркестри.
2. Да се вникне исторически в зараждането и развитието на оркестровото изкуство в България.
3. Да се изследва аналитично състоянието на оркестрите и

развитието на симфоничните институции в България.

4. Да се разгледат критично културните реформи при музикално-сценичните изкуства в България.
5. Да се представи и анализира структурата и управлението на Софийска филхармония (към 1 януари 2020).
6. Да се апробира стратегията като влияещ фактор върху значението на резултатите от дейността на симфоничните оркестри.
7. Да се анализира законодателната рамка за управление на сценичните изкуства в България.
8. Да се представят интегрирани критерии за оценяване на симфоничния оркестър у нас, от които да произтичат начините за неговото финансиране и управление.

След четири структурирани глави с многобройни примери, съпоставки и изводи логично следват и обособените в две групи приноси на разработката:

Приноси с културално-мениджърски характер

1. Аргументирано е изведена тезата, че трудът на симфоничният музикант има двойствен характер – той е личен ресурсно, но същевременно е и капитал на организацията, която е заинтересована да го развива. Симфоничният оркестрант постига три вида резултати (музикални, икономически и социокултурни), тъй като осъществява дейността си в организация, където резултатите се измерват в тези три направления.

2. Систематизирани са редица интегрирани критерии за оценяване на човешките ресурси в симфоничния оркестър у нас, от които да произтичат начините за неговото финансиране и управление като част от културната индустрия.
3. Обосновано и доказано е, че независимо от многоаспектността и комплексността на труда на симфоничните музиканти, той подлежи на управление, резултатите от него могат значително да се подобряват чрез прилагането на подходящ методически инструментариум за обучение и за развиване на неговите възможности за индивидуална и организационна промяна.

Приноси с приложен характер

4. Историографски е представено развитието на симфоничния оркестър от Освобождението до наши дни като част от сценичните изкуства у нас. Изведената линия в дисертацията е подкрепена с доказателства и са показани възможни последващи пътища за неговото израстване като музикален и обществен инструментариум, използвайки опита на различни световни модели.
5. Извършен е критичен анализ на реформите при музикално-сценичните изкуства в България. Дефинирана и очертана е законодателната рамка за управление на сценичните изкуства в България.
6. Предложен и апробиран е модел на стратегията на Софийската филхармония и значението му като фактор, влияещ върху резултатите от дейността на симфоничните оркестри в цялост и като част от културната индустрия на страната. Тази мащабна и важна дейност има обществено-социален и образователен характер и би могло да е пример за подобни оркестри, на базата на Софийска филхармония.
7. Направените изводи, поднесените масив от информация, дадените примери и практики, предложените в приложенията

данни и интервюта, могат да бъдат основа на последващи научни и приложни изследвания в оркестровия мениджмънт.

Голямата изследователска работа и събрания материал с примери от чужбина дават повод за препоръките ми към разработката в две направления:

1. Те заслужават социализация и публикуване по различни начини и канали: публикации в сайтове (вкл. тези на Софийска филхармония, Българската асоциация на работодателите в областта на културата – БАРОК и др.), с което се открива поле за продължаване на изследването и практически изводи и последици за мениджърите в оркестрите у нас.
2. Изключително полезно за администрираните с обществени средства ансамбли (държавни и общински) е наблюденията, изводите и препоръките да бъдат обобщено поднесени на вниманието на Министерството на културата за подобряване на управлението на тези формации по отношение на финансиране, формиране на възнаграждения чрез дийнстова система, колективни трудови договори, взаимозависимост „зала-оркестър“, категоризация и множество други важни и все още твърде „побългарени“ мениджърски аспекти на оркестровото дело.

В заключение - разработката умело съчетава изследователски и практически аспекти в поставените си цел и задачи, демонстрира професионална компетентност в описателната а и изследователска част. Тя отговаря на изискванията за дисертационен труд, има съществени приноси и показва, че кандидатът притежава задълбочени знания и опит, като умее да обработва и анализира голям обем от материали.

Предвид гореизложеното считам, че представеният дисертационен труд ми дава основание да предложа на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на **Найден Владиславов Тодоров.**

Септември 2024 г.